

Kazalište.hr

LUTKARSKA ELEGIJA VISOKOGA ARTIZMA I DUBOKE OPOMENE

Gradsko kazalište lutaka Split: *Sadako hoće živjeti* (prema istoimenome romanu Karla Brucknera), red. Stipe Gugić

S premijera dječjih predstava uobičajeno je odlaziti rasterećen i u dobrom raspoloženju. To međutim i nije bio slučaj nakon izvođenja zadnje ovosezonske premijere GKL-a Split. Doduše, oznakom 10+ na programskoj knjižici predstave *Sadako hoće živjeti*, realizirane prema istoimenome romanu austrijskoga književnika Karla Brucknera, impliciran je i pedagoški oprez, ali i odgojna potreba za edukacijom mlađega naraštaja o djetinjstvu i odrastanju djece u eri koja bilježi nezapamćene posljedice zlorporabe čovjekova znanja u svrhe ratnoga razaranja. Dana 6. kolovoza 1945. čitav je svijet zastao u nijemosti pred činjenicom da je na Hirošimu, lučki grad najvećega japanskog otoka Honšua, bačena prva nuklearna bomba, dotad neupotrijebljeno oružje u vojne svrhe, s katastrofalnim posljedicama za one koji su preživjeli udar „vatrene kugle“.

Djevojčica Sadako Sasaki, glavna protagonistica Brucknerova romana, nakon deset godina od nemila događaja za japansko stanovništvo, ali i cijeli svijet, nažalost će preminuti od kobnih posljedica zračenja. Danas u Hirošimi turisti hodočaste *Spomeniku mira djeci u Hirošimi* (podignutom 1958.), na čijem vrhu stoji Sadako s rukama ispruženima prema nebu, u kojima drži zlatnoga ždrala. Povijesni kontekst koji je nemoguće zaboraviti, jer je prerastao u jednu od najvećih opomena čovječanstvu, a i sam Brucknerov antiratni roman, bili su dovoljni da mladoga redatelja (i vrsna glumca) Stipu Gugića motiviraju na inscenaciju priče o Sadakinu djetinjstvu, njezinoj borbi za ozdravljenje kroz umjetnost origamija i preranoj smrti. Današnji svijet zaglavio je u ekonomskim krizama, ali i ratnima, u kojima su svakodnevno žrtve oni najnedužniji, djeca, stoga upravo aktualna, rubna događanja u američko-iransko-izraelskom ratu prizivaju opravdani strah da se jedna takva katastrofa opet ne ponovi. Današnji apeli mira stižu medijskim putovima, ali su najintenzivniji u obliku umjetničkih poruka.

A jedno *malo*, veliko GKL u Splitu publiku je uvelo 25. lipnja u teatarski svijet čarolije i poetičnosti, kojim se potresna priča o djevojčici Sadako duboko emotivno prelila u duše svih onih koji su imali čast svjedočiti scenskoj obnovi sjećanja na kobne hirošimske trenutke, utkane u memoriju čovječanstva: u njegovu sadašnjost, ali i kao smjerokaz u njegovu uvijek izazovnu budućnost. Gugićeva dramaturgija najupečatljivijih motiva

Brucknerova romana počiva na fabularnom paralelizmu, koji se otvara komornim i(li) dinamičnim prizorima, ali još uočljivije na jednom dubljem sloju koji uranja u srž japanske izvedbene umjetnosti (*butoh*), u tradicijske i mitološke obrasce osebujne japanske kulture (simbolika crvenoga zmaja) iz kojih izranja vječna borba između dobra i zla, pa i u elemente japanskoga kazališta *kabuki*.

Uz briljantno osmišljenu scenografiju Zemlje Izlazećega Sunca, na sceni koja svakim segmentom odiše Japanom (specifična kostimografija, kretnje glumaca, ples), izranjaju živopisni likovi djevojčice Sadako, njezina starijeg brata Šigea, mame Yasuko, tate i dvoje dobrih staraca – njihovih susjeda, Nišioke i Kumakihi, maskiranih u stilu avangardnog oblika japanskoga plesnog teatra koji je nastao krajem 50-ih godina prošloga stoljeća kao radikalni odgovor na društvene nemire i traume nakon Drugoga svjetskog rata. Ivana Medića (Nišioka) i Andreu Majicu (gejša, Kumakihi) moglo se vidjeti u ekspresivnim izvedbama koje karakterizira tipično nanošenje bijele šminke (ili krinke), ekstremno sporo kretanje tijela ili izraz njegova grčenja koje je u skladu s emocionalnim statusom lika.

Jedan od najautentičnijih prikaza glada izmorena starijeg naraštaja japanskog stanovništva oživljen je Kumakihijinim očajnim traženjem čupa s rižom u obližnjem vrtu i Nišiokinim groteskno halapljivim jedenjem ulovljene ribe. Nina Vidan i Milena

Blažanović lutkarskim majstorstvom oživjele su sestricu i brata, koji unatoč siromaštvu uživaju u blagodatima nevinog djetinjstva, nesvjesni trenutka koji će im zauvijek promijeniti živote. Vrlo dojmljiva plesna točka gejša doima se, nakratko, kao estetizirani intermezzo i podsjetnik na ono što Japan jest: zemlja sofisticirane kulture i identiteta, ali i zemlja velikih društvenih apsurdna i egzistencijalnih manjkavosti (Kumakihijin „tamni ples“). Iz vizualnoga segmenta predstave emanira se ponajveća količina emotivnoga naboja, no treba naglasiti kako se u toj umjetničkoj pretvorbi podjednako natječu i sugestivno osmišljen auditivni segment, posebno naglašen u crno-bijelim projekcijama, koje snažno podsjećaju da je predstava o japanskoj djevojčici tek iluzija, ali i zrcalo stvarnoga trenutka japanske povijesti.

Suptilnom se i potpuno *otkrivenom* izvedbom istaknula Alin Antunović u ulozi Radnice 389 (kao svjedoka vremena) i skrbne, ali i vječno zabrinute mame Yasuko. Trenutak širenja „opake gljive“ nad nebom Hirošime, prizvan je u audiovizualnoj sinergiji, koju posebno apostrofira pojava i jednoga nestvarnog lika: crvenoga zmaja Čikamacu (u romanu je tek figura koju Sadako pronalazi u ruševinama Hirošime) čija je simbolika višestruko konotirana: strahom, ništavilom, ali i japanskim isticanjem samopožrtvovnosti, snage i borbe protiv zlih duhova. S tamnim prikazama koje plešu *butoh* (Andrea Mladinić, Jakov Kulić, Deni Mašić) u sumraku civilizacije, bačene na koljena pred užasnim licem rata, zaokružen je najdramatičniji trenutak u svijetu, ali i u onome mikrosvijetu Sadakine obitelji i njezinih sugrađana nakon smrtonosna pada atomske bombe. No, teški životni trenutci rađaju i neobičnom snagom, pa scenskim vremeplovom gledamo Sadako i njezine najmilije u fazi izgradnje novoga života (simbolika čavla); u igri s bratom i iščekivanju narodnoga blagostanja („Samo da radost potraje...“). ,

Zadivljujuća je lutkarska izvedba Milene Blažanović (dakako i Nine Vidan u *ulozi* dobrodušna Šigea) u oživljavanju krhka i radijacijom izmorena Sadakina tijela, čija će izloženost opakome zračenju doći na naplatu za deset godina. Dramsko finale u Gugićevoj režiji smiruje se u potresno lijepoj poetičnosti i vizualnoj eleganciji inspiriranoj legendom o tisuću ždralova koji upornome *radniku* donose ozdravljenje i nadu. Sadako je napravila svojih 989 origamija, a zadnji 990. u predsmrtnoj agoniji najtežega oblika leukemije. Njezin dramski oblikovan lik (više duh same Sadako) predstavljen je u svjetlu moralne pobjede, otkupljenja i žrtvenosti koju čovječanstvo nikada nije zaboravilo. O povijesnu značaju one stvarne Sadako Sasaki, čija je smrt postala univerzalnim simbolom, svakodnevno svjedoče rijeke ljudi (djece naročito), koji u Memorijalnome parku mira u Hirošimi ostavljaju papirnate ždralove u spomen na stradanje nevinih žrtava rata.

Iako je *Sadako hoće živjeti* u režiji Stipe Gugića predstava koja tematizira teško i traumatično odrastanje djece u vrtlogu ratnoga kaosa, opominjući hip-hop (autora Marina Marušića) katarzično briše sve „tamne boje“ jer na scenu stupa Ratnik svjetla (Ivan Medić), ulazeći u interakciju s publikom, kao utjelovljenje onoga koji će *zmajski* stajati na braniku zaštite dječjih života od ratnih strahota.

Kazalište nije tek djelatnost koja promiče umjetnost radi umjetnosti same, nego i slika vremena u kojem nastaje. U tome je smislu *Sadako hoće živjeti* splitskoga GKL-a svezremina i društveno angažirana predstava za sve uzraste, a ono po čemu će zasigurno ući u anale povezuje se s visokim artizmom same izvedbe, utemeljene na ogoljenome i čistome skladu audiovizualnih segmenata, plesnih pokreta i lutkarskoga umijeća.

© *Vesna Aralica, KAZALIŠTE.hr, 1. srpnja 2026.*

Autorski tim:

Režija i ideja scenografije: Stipe Gugić

Lutke i kostimi: Mario Tomašević

Glazba: Ivana Bandalo Benzon

Projekcije: Danijel Ožaković

Autor hip-hopa: Marin Marušić

Oblikovanje tona: Franko Perić

Oblikovanje svjetla: Lucijan Roki

Uloge:

Radnica 389 / Mama Yasuko: Alin Antunović

Sadako: Milena Blažanović

Šigeo: Nina Vidan

Nišioka / Tata: Ivan Medić

Kumakihi / Gejša: Andrea Majica

Vojska / Butoh / Čikamacu: Deni Mašić, Jakov Kulić i Andrea Mladinić